

Anexa nr. 2

Misiunea Departamentului pentru Relații Interetnice (DRI) este păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a cetățenilor aparținând minorităților naționale, în conformitate cu prevederile Constituției României, cu legislația în vigoare, precum și cu cele prevăzute în convențiile internaționale la care România este parte.

Activități și proiecte derulate în perioada 2022 - 2023 din proprie inițiativă sau în parteneriat pentru conservarea și promovarea limbii, istoriei și culturii cetățenilor români aparținând minorităților naționale:

2022

- În 2022, DRI a fost, din nou, partenerul evenimentului excepțional și de anvergură din lumea filmului, Festivalul Internațional de Film Transilvania (TIFF), organizat la Cluj. Festivalul a ajuns la cea de-a 21-a ediție și a oferit cinefililor un program variat și de calitate incluzând cele mai noi creații cinematografice, împletind mai multe genuri ale acestei arte. Obiectivele evenimentului au fost: promovarea diversității etnice, lingvistice, culturale și religioase prin arta cinematografică; cultivarea unei bune cunoașteri și înțelegere între minoritățile naționale, precum și între majoritatea și minoritățile naționale; utilizarea artei cinematografice ca mijloc de promovare a atitudinilor de combatere a intoleranței rasiale și etnice.
- În cursul anului 2022, DRI a desfășurat a treia etapă a unui amplu proiect inițiat în anul 2021 sub titlul: *„Imaginea turcilor și tătarilor în arta modernă românească”*. Acest proiect tripartit a constat într-o expoziție virtuală care a deschis secțiunea de expoziții temporare a MIRAS - Muzeul Virtual al Turcilor și Tătarilor din Dobrogea, un film documentar al acestei expoziții și un album de artă cu același nume creat și lansat în 2022.
- În septembrie 2022, cu ocazia Zilei Europene a Limbilor, DRI a organizat conferința intitulată *„Utilizarea noilor tehnologii pentru învățarea multilingvă. O perspectivă asupra pedagogiilor alternative. Provocări și oportunități.”* Evenimentul s-a desfășurat într-un format hibrid cu sprijinul Muzeului Literaturii Române și a avut ca punct de plecare tema aleasă de UNESCO în 2022 pentru Ziua Internațională a Limbii Materne. Dezbaterile și-a propus să sublinieze că importanța multilingvismului în cadrul societăților multiculturale devine un element esențial în transmiterea și conservarea cunoștințelor tradiționale într-un mod durabil.
- *Bartók și Enescu, o prietenie în limbajul universal al muzicii*. Proiectul a avut loc la inițiativa Departamentului, în colaborare cu Forumul Democrat al Germanilor din România, filiala Sibiu, în octombrie 2022, la Sibiu și Brașov. Proiectul și-a propus să prezinte câteva aspecte semnificative ale activității și vieții celor doi mari compozitori, Béla Bartók și George Enescu, precum și prietenia lor, cu accent pe modul în care prin educație și limbajul universal al muzicii și artei în general, barierele de limbă, etnie, intoleranță etnică sau prejudecăți pot fi depășite.
- *Moștenirea culturală și literară germană în spațiul sud-est european (Deutsches literarisches und kulturelles Erbe im südosteuropäischen Raum)* Proiectul a fost realizat în parteneriat cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte-Departamentul de Studii

anglo-americane și studii germane, în noiembrie 2022, la Sibiu. În cadrul conferinței au fost prezentate lucrări științifice de specialitate în domeniul limbii, literaturii, traducerii literare, didacticii și metodologiei și au avut loc dezbateri între specialiști din domeniul studiilor germane.

- În 2022, DRI a lansat un catalog bilingv - catalog Bienala Dunării - Empatie de-a lungul Dunării care a reunit o serie de artiști contemporani care aparțin minorităților naționale din țările riverane. Identificată adesea ca simbol al diversității europene (dar mai ales al unității acesteia), Dunărea rămâne martor tăcut, întruchipând în același timp depozitarul istoriei asimilate a bătrânului continent.

- *Relațiile interetnice în Transilvania, ediția a XV-a*, în octombrie 2022, la Sibiu. Conferința, o inițiativă a Departamentului pentru Relații Interetnice, a constat în prezentarea de către specialiști în domeniul relațiilor interetnice, cu predilecție în relațiile interetnice în Transilvania medievală și regiunile învecinate, a importanței acestora în istorie, diseminarea cercetării științifice a relațiilor interetnice din Transilvania și a legăturii acestora cu spațiul european central și de sud-est; cunoașterea și promovarea patrimoniului cultural, material și imaterial aparținând minorităților naționale din Transilvania, promovarea istoriei și promovarea relațiilor de colaborare pe teme precum istoria și arheologia spațiului central european la nivel interregional, promovarea patrimoniului cultural transilvănean, ca parte integrantă a patrimoniului cultural european; îmbunătățirea percepției Transilvaniei ca spațiu multietnic, multicultural și multiconfesional.

- A VIII-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru „*Interferențe*” a avut loc în anul 2022, și a fost organizată de Teatrul Maghiar de Stat Cluj și Departamentul pentru Relații Interetnice. Evenimentul a reunit paisprezece trupe de teatru din nouă țări, din întreaga lume, tematica ediției din 2022 fiind „Frica/Speranța”. Proiectul a vizat prezentarea unor creații teatrale internaționale valoroase, susținând în Cluj-Napoca cea mai largă platformă de întâlnire a diverselor culturi teatrale, în sprijinul promovării diversității culturale și a cooperării internaționale, răspunzând nevoii publicului de contact cu ultimele tendințe și teme teatrale relevante la nivel european.

- „*Diversitatea unește identitățile*” - În scopul promovării identității vizuale a Departamentului pentru Relații Interetnice și a facilitării accesului la informații legate de proiectele organizate în ultimii ani la inițiativa Departamentului sau în parteneriat cu alte entități publice sau private, a fost creată o expoziție stradală care a inclus un număr de 22 de panouri. Acestea au fost expuse în fața sediului instituției, pe strada Paris nr. 65, București Expoziția a cuprins imagini din mai multe proiecte organizate de Departament în ultimii ani, precum „Cupa Diversității”, „Imaginea turcilor și tătarilor în arta modernă românească”, „Uniți împotriva urii”, „Sunt o minoritate, deci contez”, Tabăra de artă contemporană interetnică și Expoziția virtuală de artă contemporană interetnică „Solidaritate pentru comunitate”.

- *ProEtnica 2022 – Festivalul Intercultural Sighișoara*. Cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului, organizată de DRI în parteneriat cu Asociația Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret Sighișoara, este considerat unul dintre cele mai ample evenimente din Europa și, cu siguranță, cel mai mare și mai reprezentativ pentru minoritățile naționale din România. Festivalul a reunit peste 800 de participanți activi din diverse medii sociale și universitare, scriitori, dansatori și cântăreți, artiști plastici, meșteri, din rândul minorităților care au răspuns invitației organizatorilor.

- În august 2022, DRI, în colaborare cu Ministerul Educației, a organizat cea de-a VI-a ediție a proiectului *Limba romani - păstrarea istoriei, obiceiurilor, portului, tradițiilor și practicilor romilor*, la care au participat 31 de profesori romi care predau limba romani. și istoria romilor. Au fost dezbătute următoarele teme: „Contribuția romilor la dezvoltarea societății românești”; „Personalități rome prezente în societatea românească”; „Programele școlare la disciplina *Limba și literatura romă și la disciplina Istoria și tradițiile romilor - Recenzia curriculară*”; „Legislația antidiscriminare, segregare și bullying în spațiul școlar”; „Importanța studierii limbii romani în învățământul preșcolar și primar”.

- În decembrie 2022, DRI a creat catalogul *Pandemii și epidemii ale trecutului - provocări de comunicare multilingvă*, în parteneriat cu Arhivele Naționale ale României, Muzeul Național Brukenthal și Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”. Catalogul conține imagini cu documente rare, manuscrise și decrete istorice, emise în trecut de instituții administrative care ilustrează folosirea limbii materne pentru a comunica cu cetățenii de diferite etnii. În contextul pandemiei, obiectivul catalogului a fost să conștientizeze că doar comunicarea eficientă și în timp util în limba maternă este un mecanism care poate sprijini acțiunea statului, confirmând faptul că utilizarea unei limbi materne de-a lungul timpului în abordarea și comunicarea oficială generează încredere și siguranță.

- „*Târgul de carte GAUDEAMUS Radio România*” În perioada 7 – 11 decembrie 2022, în Pavilionul B2 al Complexului Expozițional Romexpo din București, organizațiile minorităților naționale au participat la cea de-a 29-a ediție a „Târgului de carte GAUDEAMUS Radio România”, eveniment organizat de Societatea de Radiodifuziune. În cadrul acestui eveniment, Departamentul a asigurat un Stand de diversitate etnică, dedicat în special literaturii, presei și tradițiilor minorităților naționale. Organizațiile minorităților naționale participante au expus la târg: cărți, reviste, fotografii, CD-uri și au organizat, în spațiile special amenajate, evenimente de lansare a publicațiilor recente. Împreună cu Departamentul pentru Relații Interetnice, următoarele organizații ale minorităților naționale din România, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, au expus la Târgul de Carte: Asociația Italienilor din România RO.AS.IT., Asociația Macedonenilor din România, Asociația Partidului Romilor „Pro - Europa”, Comunitatea Lipovenilor Ruși din România, Federația Comunităților Evreiești din România, Uniunea Democrată Maghiară din România, Uniunea Armenilor din România, Uniunea Bulgară din Banat-România, Uniunea Croaților din România, Uniunea Culturală a Rutenilor din România, Uniunea Democratică a Tătarilor Turco-Musulmani din România, Uniunea Greacă din România, Uniunea Polonezilor din România, Uniunea Sârbilor din România și Uniunea Ucrainenilor din România.

2023

- „*Ziua Internațională a Comemorării Holocaustului*” - Un spectacol de lirism profund, bazat pe mărturii ale supraviețuitorilor și rudelor supraviețuitorilor Holocaustului, cu acompaniament muzical care evocă această perioadă a fost prezentat la 1 februarie 2023, la Centrul Cultural ARCUB din București, sub egida Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului. Evenimentul a reunit artiști evrei și romi care au împărtășit publicului fragmente de literatură, în creație proprie sau rezultatele colecțiilor și cercetării științifice, relatând experiența devastatoare a Holocaustului. Mărturiile evreiești au fost prezentate de actrița Maia Morgenstern și regizorul Dan Michael Schlanger, prin creații proprii, inspirate din propria poveste de viață, iar cele rome de

traducătoarea Norica Costache și actorul Sorin Sandu, după mărturii provenite din rândul romilor deportați supraviețuitori din Transnistria culese de cercetătorul Adrian Furtună.

- *”Portrete în oglindă”* - Proiectul a avut loc în martie 2023 și a reunit personalități reprezentative din diverse domenii (literatură, teatru, film, arte vizuale, educație) în rândul femeilor care aparțin minorităților naționale propunând o reprezentare în oglindă a acestora alături de mentorii care au le-au inspirat. Fiecare personalitate selectată și-a raportat propria activitate filtrată printr-o altă personalitate feminină din același domeniu de activitate. Prin această formă de „oglundire”, proiectul și-a propus atât să evidențieze contribuția personalităților feminine aparținând minorităților naționale la cultura românească, cât și să sublinieze importanța unei forme de mentorat care să asigure forma unui transfer de experiență în domeniul profesional, dar în special în domeniul uman.

- *„Luna Diversității Culturale”* - În contextul sărbătoririi Zilei Mondiale a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare, pe 21 mai, Departamentul pentru Relații Interetnice, împreună cu Muzeul Național al Literaturii Române, au organizat evenimentul Luna Diversității Culturale. Evenimentul a inclus organizarea unei expoziții de panouri cu fragmente de proză și poezie ale scriitorilor aparținând minorităților naționale din România, precum și a unei mese rotunde care a avut loc pe 23 mai 2023, la Muzeul Național al Literaturii Române. Scriitori care aparțin următoarelor minorități naționale din România au răspuns provocării de a ne permite să intrăm în lumea lor creativă, plină de semnificații și mesaje: armean (Bedros Horasangian), bulgar (Ioan Vasilcin), croat (Mihai Șera), evreu (Andrei Oișteanu), german (Eginald Norbert Schlattner), grec (Marina Costa), italian (Coleta De Sabata), macedonean (Mariana Venera Popescu), maghiar (György Alida, Káli István), romă (Sorin Aurel Sandu), ruten (Gaál Francisc Oscar), sârb (Slavomir Gvozdenovici), slovac (Ivan Miroslav Ambruš), tătar (Neriman Ibrahim), turc (Gülten Abdula-Nazare) și ucrainean (Mihai Hafia Traista). Expoziția a fost deschisă publicului până la sfârșitul lunii mai și a fost plasată pe fațada clădirii Muzeului Național al Literaturii Române de pe strada Nicolae Crețulescu.

- *„21 februarie – Ziua Internațională a Limbii Materne”* - În spatele cifrelor se află oameni și comunități de diferite culturi, obiceiuri, tradiții și limbi materne - o broșură realizată de Institutul Național de Statistică în colaborare cu Departamentul pentru Relații Interetnice. Cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne, pe 21 februarie, Institutul Național de Statistică și Departamentul au creat împreună o platformă de informare care conține atât date statistice, cât și valori neprețuite, imposibil de exprimat în cifre. Am conceput în comun un instrument de promovare și informare care se adresează atât publicului aparținând majorității, cât și membrilor comunităților naționale minoritare, prin care am dorit să facem cunoscute rezultatele Recensământului Populației și Locuințelor 2021, legate de limba maternă, respectiv aspecte ale gândirii membrilor minorităților naționale despre propriile limbi.

- *„Rolul mass-media în combaterea antisemitismului”* - masa rotundă a reunit reprezentanți ai instituțiilor publice și specialiști în domeniu. Evenimentul a avut loc la Institutul Goethe din București, sub egida Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului și a beneficiat de participarea experților în domeniu și a reprezentanților instituțiilor ale căror obiective includ combaterea antisemitismului. Discuțiile au fost centrate pe conștientizarea responsabilității societății, în general, și a presei, în special, în abordări conforme cu realitatea istorică, asigurând

vizibilitatea fenomenului antisemit și prezentarea imparțială a cazurilor de vandalism sau declarații antisemite în viața publică.

- *TESFEST* - Teatrul Evreiesc de Stat, în colaborare cu Departamentul pentru Relații Interetnice a organizat, în mai 2023, cea de-a VIII-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru Idiș TES FEST. Pe parcursul celor șase zile de festival, pe scena Teatrului Evreiesc de Stat au fost prezente trupe profesionale de teatru în limba idiș din toată lumea (inclusiv SUA, Israel, Polonia), trupe și interpreți klezmer de renume mondial, care au înfățișat publicului cultura idiș, în toate aspectele ei. Unicitatea culturii idiș a fost prezentată în contextul cultural actual, în special prin: conștientizarea importanței dialogului intercultural, prin schimbul de experiență cu comunitățile care promovează cultura idiș în lume, păstrarea tradiției culturale evreiești în România și transmiterea patrimoniului cultural evreiesc, prin mijloace artistice, în întreaga lume.

- *Festivalul de teatru contemporan dráMA* - Festivalul, organizat de Teatrul „Tomcsa Sándor” și Fundația Pro Theatrum din Odorheiu Secuiesc în colaborare cu DRI, a ajuns în 2023 la cea de-a XIV-a ediție și a oferit încă o dată prilejul unei întâlniri cu publicul iubitor de teatru contemporan. Programul a inclus, pe lângă spectacolele prezentate, discuții cu creatorii producțiilor participante, prezentarea unei cărți despre istoria teatrului și concerte. În cadrul festivalului, spectatorii, precum și reprezentanți ai criticilor de specialitate din România și Ungaria au urmărit peste 13 spectacole prezentate de 12 formații de teatru.

- *Festivalul HTC230/STUDIO15/UTEFest20 al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj* - În perioada 4-19 noiembrie 2023, Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca în colaborare cu DRI a organizat Festivalul Uniunii Europene al Teatrului. Titlul festivalului a fost HTC230/STUDIO15/UTEFest20, semnificând sărbătorirea a 230 de ani de teatru în limba maghiară la Cluj-Napoca și a 15 ani de la deschiderea sălii Studio a Teatrului Maghiar de Stat. În cadrul festivalului au fost invitate să participe 11 teatre membre din 11 țări, spectacolele fiind montate de regizori precum Alexandra Kazazou, Eleana Georgouli, Michal Dočekal, Botond Nagy, Máté Szabó, Gábor Tompa, László Bocsárdi, Nina Šorak, Attila Vidrny, Ewa Kaim, Erika Z. Galli, Martina Ruggeri, István Szabó K., Margarita Mladenova, Nuno Cardoso, Frank Hoffmann și András Urbán. Producțiile au fost însoțite de discuții, întâlniri cu publicul și lansări de carte. Toate spectacolele au fost subtitrate în română, maghiară și engleză.

- *Colocviul Teatrelor Minoritatilor Nationale din Gheorgheni*. Cea de-a XIV-a ediție a prestigiosului Colocviu al teatrelor minorităților naționale s-a desfășurat în perioada 18-31 octombrie 2023 la Gheorgheni, Joseni, Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc. Ediția din 2023 a fost organizată de Teatrul Figura Studio și Asociația Figura, în colaborare cu DRI. Evenimentul din 2023 s-a desfășurat într-un mod diferit față de toate edițiile anterioare. Renovarea clădirii Casei de Cultura din Gheorgheni și lipsa unei scene mari au oferit ocazia unei colaborări între cele trei teatre din județul Harghita, festivalul având loc și la Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc, pe lângă Gheorgheni și Joseni. Spectacolele au fost subtitrate în limba română și/sau maghiară, iar fiecare reprezentație a fost urmată de o întâlnire cu publicul. Pentru publicul tânăr, organizatorii au oferit activități cu tematică teatrală pe parcursul spectacolelor și întâlnirilor cu publicul.

- *Sidy Thal* - În perioada 11 octombrie – 4 noiembrie 2023, DRI, în parteneriat cu Teatrul German de Stat din Timișoara și Teatrul Evreiesc de Stat din București, a organizat evenimentul „Sidy

Thal”. După 85 de ani de la atacul antisemit care a avut loc la Timișoara, produs cu ocazia turneului ansamblului condus de celebra actriță a acelor vremuri, Sidy Thal și soldat cu patru morți și 70 de răniți, a fost prezentată publicului o piesă de teatru care a reconstituit acest fapt istoric. Cele două teatre au colaborat timp de o lună la pregătirea piesei, scrierea textului dramatic, stabilirea viziunii regizorale, realizarea scenografiei etc. Au făcut cercetări dramaturgul Thomas Perle și regizorul Clemens Bechtel, cu ajutorul Mariei Mădălina Irimia de la Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”. Aceștia au încercat să reconstituie acest eveniment și momentul în care antisemitismul și fascismul au devenit parte din viața de zi cu zi într-o societate deja multiculturală. Piesa a reunit actori, instrumentiști, regizori, scenografi, artiști și a fost reprezentată în idiș, germană și română, cu subtitrare în română și engleză. Premiera piesei a avut loc pe 4 noiembrie la Teatrul German de Stat din Timișoara, iar pe 12 noiembrie la București pe scena Teatrului Evreiesc de Stat.

- *Desenează-ți identitatea. Desenează-ți drepturile.* - Proiectul face parte din misiunea mai largă a DRI de a organiza și derula acțiuni și proiecte care promovează, afirmă și dezvoltă identitatea etnică a persoanelor aparținând minorităților naționale. Drepturile lingvistice, drepturile omului în context lingvistic (și drepturile lingvistice ale omului) sunt drepturi umane și civile care se referă la individ și dreptul de a-și alege propria limbă sau limbile cu care să comunice, atât în privat, cât și în public, indiferent de naționalitate, etnie sau numărul de vorbitori ai acelei limbi pe un anumit teritoriu. Cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne, sărbătorită anual pe 21 februarie, DRI a lansat cea de-a doua ediție a concursului național de pictură/desen. Această campanie a fost concepută pentru școlari cu vârsta cuprinsă între 10-14 ani. Peste 50 de copii din diferite școli din țară și-au trimis picturile și desenele prezentând drepturile lingvistice ale persoanelor aparținând minorităților naționale din România. Micii artiști, sub îndrumarea profesorilor lor, au realizat lucrări originale pe hârtie/carton de desen, folosind culori acrilice, acuarele, creioane de ceară, creioane colorate. Cu ocazia Zilei Minorităților Naționale, Departamentul a organizat o mini-expoziție cu lucrările copiilor participanți și, de asemenea, pe site-ul și pagina de Facebook a DRI a fost publicat un clip cu toate desenele.

- *FOCUS DRI* - În iunie 2023, DRI a publicat pe site-ul său o serie de articole în cadrul unei acțiuni de informare, conștientizare și monitorizare. În cadrul acestei acțiuni, DRI a prezentat bune practici în domeniul utilizării limbii materne în administrația publică locală, bune practici care au rezultat din procesul de colectare a datelor din anii anteriori, precum și dintr-o documentare ulterioară; articolele au prezentat publicului interesat și legislația în vigoare din acest domeniu. În cursul anilor 2020 și 2021, Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) a desfășurat un proces de colectare a datelor privind implementarea prevederilor legale referitoare la dreptul cetățenilor aparținând unei minorități naționale de a folosi limba maternă în administrația publică locală din localitățile în care pragul cetățenilor aparținând unei minorități naționale depășește 20% din populație. Întrebările cuprinse în chestionarul transmis organelor administrației publice locale au fost formulate pe baza structurii prevederilor cuprinse în OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ. Scopul analizei a fost obținerea unei situații a modului în care dispozițiile legale privind utilizarea limbii materne în raport cu instituțiile publice sunt implementate la nivel local, ca urmare a modificărilor legislative aduse în domeniul drepturilor lingvistice recunoscute cetățenilor aparținând minorităților naționale prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019. Pe baza datelor și a analizei, în 2023 DRI a adresat întrebări directe primarilor și reprezentanților unor astfel de localități. Acțiunea s-a referit la următoarele aspecte:

- diseminarea informațiilor privitoare la drepturile cetățenilor aparținând minorităților naționale;
- implementarea legislației în vigoare privind utilizarea limbilor minorităților naționale în relația cu autoritățile administrației publice locale;
- eficientizarea procesului și îmbunătățirea calității interacțiunii dintre organele administrației publice locale și cetățeni;
- facilitarea capacității organelor administrației publice locale, respectiv asigurarea condițiilor uniforme de implementare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ;
- simplificarea și eficientizarea procesului decizional și a procedurilor interne legate de organizarea și funcționarea autorităților administrației publice locale în vederea utilizării limbii materne a cetățenilor aparținând minorităților naționale;
- promovarea exemplelor de bune practici implementate la nivelul unor administrații publice locale care au aplicat cu succes revizuirile legale aplicabile în domeniul drepturilor lingvistice recunoscute cetățenilor aparținând minorităților naționale și extinderea aplicării acestor drepturi atât în unitățile administrativ teritoriale în care prevederile menționate sunt obligatorii precum și și în alte domenii în care se pune accent pe îmbunătățirea relațiilor dintre cetățeni și autorități.

● „*Roma Ethos*” – DRI a reluat organizarea seminarului „Roma Ethos”, în colaborare cu Ministerul Educației. Evenimentul s-a desfășurat ca o continuare firească a proiectului ~ „*Limba romă - păstrarea istoriei, obiceiurilor, vestimentației, tradițiilor și practicilor*”, desfășurat în perioada 2015 – 2022. Seminarul a reunit profesori romi și ne-romi care lucrează cu elevii romi, precum și mediatori școlari, și a avut ca obiectiv implementarea unor activități și măsuri cuprinse în Strategia Guvernului României de includere a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027 la Anexa nr. 2 – Planul de măsuri aferente Obiectivului Specific 2 – Asigurarea accesului cetățenilor români de etnie romă la un sistem educațional incluziv de calitate, Direcția de acțiune 1.5 - Păstrarea identității culturale și construirea stimei de sine în rândul elevilor romi, activități/măsuri 1.5 .1 – Revizuirea curriculumului/„programelor de discipline școlare” și a manualelor școlare de istorie, educație civică, literatură etc., la toate nivelurile de învățământ și 1.5.3 – Formarea personalului didactic pentru toate nivelurile de educație pentru a preda limba și literatura română, istoria și tradițiile romilor.

II.

● În 2022, 69 de cereri de **finanțare nerambursabilă** au fost depuse la DRI de către ONG-uri, iar 19 proiecte au fost acceptate și finanțate.

Exemple de proiecte care au beneficiat de finanțare nerambursabilă în 2022:

- *Festivalul de Teatru Interetnic – IFESZT*, eveniment organizat la Satu Mare de Fundația Proscenium, cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice. La festival au participat 18 formații de teatru, inclusiv 14 formații de teatru în limba maghiară, 2 formații de teatru în limba germană, din Sibiu și Timișoara, Teatrul Evreiesc de Stat și compania de romi Giuvlipen. Spectacolele de teatru au fost foarte variate: de la drame la comedii, spectacole de concert, producții de teatru de mișcare, producții pe marea scenă sau spectacole jucate cu publicul pe scenă și au atras peste trei mii de spectatori.

- *Filmtettfeszt – Zilele Filmului Maghiar*, ediția a 22-a - Asociația Filmtett a organizat evenimentul la Târgu Mureș, județul Mureș; Baia Mare, județul Maramureș; Arad, județul Arad; Săvădisla, județul Cluj; Diosig, jud. Bihor; Gheorgheni, jud. Harghita; Gherla, județul Cluj. Prima ediție a festivalului Filmtettfeszt a fost organizată în 2001 cu scopul de a prezenta publicului filme de artă produse în Ungaria, premiate la diferite festivaluri internaționale, dar care nu au fost lansate în cinematografele din România.

- *Amare Paramica/Our Stories/Poveștile noastre* - Proiectul cultural *Amare Paramica/ Poveștile Noastre*, dezvoltat de Asociația Untold Stories, este un material multimedia, care conține elemente de documentare, interviuri și un design original de producție, evidențiind povești și exemple din comunitatea romilor. Conceptul de realizare a filmării și regia filmului au fost propuse și implementate de Alina Șerban, prima femeie regizoare aparținând comunității de romi din România. Documentarul evidențiază relația dintre folclorul rom și modul de viață al comunității de romi prin colectarea poveștilor de familie, basmele romilor, care sunt pe cale de dispariție și sunt transmise oral din generație în generație. Aceste povești și pilde ale romilor sunt spuse în limba romani și în limba română, prelucrate cu elemente audiovizuale.

- *Festivalul Filmului Evreiesc București 2022* – ediția a XII-a, organizat de Asociația Semper Culturalia, a prezentat publicului o selecție bogată de filme, majoritatea în premieră în România. În diverse locații din București, au fost proiectate filme de înaltă calitate artistică, filme și documentare de ficțiune, producții de ultimă oră, dar și filme care au intrat în istoria cinematografiei. De asemenea, în cadrul Festivalului, au fost organizate mese rotunde, conferințe și concerte de muzică evreiască susținute de artiști celebri.

● În anul **2023**, **86 de cereri de finanțare nerambursabilă** au fost depuse la DRI de către ONG-uri, iar 18 proiecte au fost acceptate și finanțate.

Exemple de proiecte care au beneficiat de finanțare nerambursabilă în anul 2023:

- *Tabăra Interetnică de Artă Contemporană*, ediția a III-a - Artiști reprezentând 17 minorități naționale din România și, de asemenea, majoritatea, pictori, sculptori, graficieni, fotografi de artă au lucrat împreună în atelierele de creație din cadrul Taberei Interetnice de Artă Contemporană care a avut loc în perioada 10-16 iulie în Aiud, județul Alba. Tabăra pune în valoare segmentul multietnic al României într-un eveniment al cărui principiu de bază este colaborarea interetnică, promovarea artei contemporane prin prisma minorităților - toate acestea reprezentate într-un singur eveniment de artă vizuală.

- *G.A.Î.a* - cea de-a 27-a ediție a Taberei de creație și de forma profesională *Minimum Party*. Tema taberei din acest an organizată de Asociația Grupul Minim Party a fost „G.A.Î.a”, Zeița Pământului, precum și antagonismul și fuziunea dintre artificial și natural și răspunsul creativ al atelierelor din cadrul taberei și al forumului profesional. Tabăra de creație a fost împărțită în 10 ateliere pe: muzică; artă vizuală; film; fotografie; teatru și dans; arhitectură; literatură; filozofie; meșteșug; Teatrul experimental Élbóy.

- *Festivalul „EgyFeszt”, Gheorgheni — Artele, punți între tradițional și contemporan*. Festivalul de Arte „EgyFeszt” s-a desfășurat la Gheorgheni, județul Harghita, în 15 locații diferite din

Gheorgheni și împrejurimi, și a fost organizat de Fundația „Flora de Gheață”. Au fost organizate 200 de evenimente, printre care Curtea Armenească și Curtea Populară, dedicate în special iubitorilor de arte și meșteșuguri tradiționale.

- *Atelierul de regie interetnică Filmtett Workshop*, la ediția a XIX-a - Asociația Filmtett a organizat la Sânvășii, județul Mureș, Atelierul Interetnic Filmtett. Scopul taberei a fost de a familiariza participanții aparținând minorităților etnice cu etapele procesului de creație a filmului sub îndrumarea unor specialiști de renume din țară și din străinătate. În cadrul taberei au avut loc opt ateliere: atelierul de regizori, cameramani, actori, animație, editori, ingineri de sunet, asistenți de regie și directori de producție. La tabără au participat 40 de tineri, iar la finalul acesteia au fost realizate 4 scurtmetraje și 6 animații.

- *FESTIVAL PROETNICA*, Sighișoara, la a 19-a ediție. Cel mai mare și mai important festival intercultural din România, Festivalul „ProEtnica” a fost organizat de Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret Sighișoara și finanțat de Departamentul pentru Relații Interetnice, Ministerul Culturii, Consiliul Județean Mureș, respectiv Ambasada Republicii Federale Germania. Cea mai importantă locație a evenimentului a fost, în mod tradițional, Piața Cetății Medievale unde ansamblurile minorităților naționale din toată țara și-au prezentat dansurile populare, precum și portul popular specific. În fiecare an, „ProEtnica” oferă o oportunitate de aprofundare a valorilor prezentate în cadrul evenimentului, prin dezbateri pe teme de actualitate care privesc comunitățile minoritare. Astfel, în cadrul festivalului au avut loc o serie de dezbateri, mese rotunde, prelegeri și conferințe legate de aspectele conviețuirii, dar și despre probleme specifice.

- *Spectacole de teatru de păpuși organizate în județele Harghita și Covasna*. Asociația Halvirág Egyesület a organizat un turneu de teatru de păpuși cu spectacolele Laci Ürge (Laci Marmota) și Csihán királyúrfi (Prințul Urzica) în 18 localități din județele Harghita și Covasna. Prin muzică, joacă și teatru, aproape 2.800 de preșcolari și școlari au cunoscut poezia, expresia artistică și comunicarea în limba maternă.

2024

Proiecte realizate la inițiativa DRI:

Premiile Uniunii Scriitorilor. În 31 mai, 2024, la Teatrul Național din București a avut loc *Gala Premiilor Uniunii Scriitorilor din România* pentru anul editorial 2023. Amfitrion al Galei a fost președintele interimar al Uniunii Scriitorilor, Varujan Vosganian.

Premiile pentru literatura în limba maternă, pentru literatura în limbile minorităților naționale și debut în literatura în limbile minorităților naționale au fost acordate cu sprijinul Departamentului pentru Relații Interetnice al Guvernului României. Astfel, premiul pentru Literatură în limba maternă a fost obținut de reprezentantul minorității maghiare din România, poetul Lövétei Lázár László pentru poezia: *Zákeus fügefája* (Smochinul lui Zaheu), apărută la Editura Kalligram (Budapesta) și Bookart (Miercurea Ciuc), 2023. Premiul pentru Literatură în limbile minorităților naționale, a fost acordat reprezentantului minorității slovace, poetului Pavel Husárik, pentru poezia *Básne pre Filipka* (Poezii pentru Filipko), apărută la Editura Ivan Krasko, 2021. Premiul pentru Debut în literatura în limbile minorităților naționale a fost acordat lui Nagy Zalán, pentru poezia *Atlasz vállára veszi a holdat* (Atlas Ține luna pe umăr), apărută la Editura Erdélyi Híradó, Cluj-Napoca, 2023.

Metamorfoze — paradigme ale schimbării în cultură, literatură și limbă. Departamentul pentru Relații Interetnice în colaborare cu Departamentul de Literatură și Studii culturale al Facultății de Litere din Brașov și Societatea Germaniștilor din România (Filiala Brașov), au organizat în luna aprilie 2024 cea de-a XXVII-a Conferință Internațională cu tema *Metamorphosen — Paradigmen des Wandels in Kultur, Literatur und Sprache*.

Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare. În perioada iunie - septembrie 2024, Departamentul pentru Relații Interetnice a desfășurat proiectul de editare, tipărire album și fotografii, *Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare*. Ajuns la a patra ediție, prin acest proiect s-a conținut promovarea rolului esențial al minorităților naționale în dezvoltarea economică și culturală a comunităților locale din România. Astfel, realizarea albumului foto *Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare* și a expozitelor asociate a consolidat dialogul intercultural și a evidențiat bogăția patrimoniului material și imaterial al minorităților naționale, contribuind la conștientizarea importanței diversității culturale și promovării artei fotografice contemporane ca mijloc de exprimare a identității. La ediția din anul 2024, participanții din partea organizațiilor minorităților naționale armene, bulgare, evreiești, poloneze, rome și ucrainene, au contribuit cu fotografii realizate de artiști fotografi care surprind identitatea culturală și potențialul economic al acestora, patrimoniu care a oferit plusvaloare și a contribuit de-a lungul timpului la dezvoltarea economiei locale. Fotografiile selectate au fost incluse în albumul *Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare* și expuse în cadrul mai multor evenimente în cursul anului, ca de exemplu, la Festivalului ProEtnica, desfășurat la Sighișoara sau Ziua Minorităților Naționale, desfășurată la București. Cu realizarea acestui proiect interetnic s-au atins obiectivele de consolidare a dialogului intercultural, de eliminare a prejudecăților și barierelor culturale printr-o mai bună cunoaștere reciprocă și de conștientizare a rolului pe care minoritățile naționale îl au în dezvoltarea economică și culturală, precum și potențialului turistic pe care acestea îl oferă.

Întâlnirea Internațională a Sașilor. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 2-4 august 2024 la Sibiu sub înaltul patronaj al Președintelui României și a contribuit prin numărul mare de participanți (aprox. 20.000) și mediatizarea și conștientizarea valori culturale, turistice și economice reprezentate de tradițiile minorităților naționale.

Academia de vară interetnică. Academia de vară interetnică a fost un proiect realizat la inițiativa Departamentului pentru Relații Interetnice cu sprijinul Fundației Hanns Seidel și al Asociației Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret. Evenimentul, derulat în perioada 28 august - 1 septembrie 2024, la Sighișoara, și-a propus să faciliteze dialogul pe diferite teme legate de interculturalitate, diversitate și drepturile minorităților naționale și s-a adresat studenților provenind din rândul minorităților naționale. Studenții au avut oportunitatea de a participa la discuții pe diferite teme — cum ar fi intersecționalitatea, ca mijloc de combatere a prejudecăților, implicarea comunităților etnice și a tinerilor minoritari în viața publică, sau contribuția minorității rome la dezvoltarea societății românești. Participanții au abordat subiecte legate de: abordarea intersecționalității ca metodă de combatere a prejudecăților față de minoritățile naționale; importanța participării tinerilor la viața publică; cunoașterea contribuției minorității rome la dezvoltarea societății românești; importanța declarării etniei.

Cu acest prilej, Departamentul pentru Relații Interetnice a prezentat albumul dedicat Holocaustului împotriva romilor — album de memorie și recunoștință, realizat în parteneriat cu Agenția Națională pentru Romi și Asociația Centrul Rromilor „Amare Romentza”. Academia de vară interetnică s-a derulat în cadrul programului Festivalului Proetnica, prin urmare, lucrările

academiei s-au adresat atât studenților, dar și publicului larg, participant la Festival. În cadrul activităților Academiei au fost prezentate și expoziția Imaginile diversității, realizată în parteneriat cu Fundația "Inter-Art" Aiud, dar și expoziția și albumul *Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare*.

Școala de vară cu tema Tradiția germanității în Dobrogea. În perioada 22-29 septembrie 2024, a avut loc la Constanța, școala de vară cu tema „Tradiția germanității în Dobrogea”. Realizat cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice, proiectul a fost organizat de Centrul de cercetare și documentare pentru germanistii din Dobrogea din cadrul Facultății de Litere a Universității Ovidius din Constanța, împreună cu Departamentul de Literatură și studii culturale din cadrul Facultății de Litere a Universității Transilvania din Brașov. Prin această școală de vară s-a urmărit motivarea studenților de a descoperi această legătură între Dobrogea și cultura germanității, prin realizarea de workshopuri de limbă și literatură germană, dar și prin explorări directe în teren. Toate activitățile au contribuit la dezvoltarea unei axe de rezonanță față de o temă atât de importantă pentru înțelegerea fenomenelor multi- și interculturalității. În cadrul Școlii de vară, studenții au vizitat și expoziția „Viața germanilor din Mihail Kogălniceanu (Caramurat) până în 1940”. Urmași ai foștilor locuitori germani ai comunei au organizat această expoziție în cadrul căreia au fost prezentate fotografiile din viața localității, realizate dinainte de anul 1940 de către localnicii germani de la acea vreme. Expoziția a fost posibilă datorită Asociației Germanilor Basarabeni din Stuttgart, care a pus la dispoziție fotografiile și a fost de acord ca acestea să fie expuse.

Cupa Diversității — Combaterea Xenofobiei și Discriminării prin Sport. Între 27-29 septembrie 2024, Departamentul pentru Relații Interetnice a organizat Cupa Diversității — Combaterea Xenofobiei și Discriminării prin Sport, un eveniment interetnic dedicat promovării diversității culturale și combaterii xenofobiei prin sport. Proiectul a respectat obiectivele Programului de guvernare 2023-2024 „Viziune pentru națiune”, incluse în Capitolul Minorități Naționale și cerințele Strategiei naționale de prevenire și combatere a antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură 2024-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 540/2024. Evenimentul a reunit peste 125 de jucători din 12 organizații ale minorităților naționale. La competiție au participat Uniunea Bulgară din Banat - România, Uniunea Croaților din România, Asociația Italianilor din România „RO.AS.IT.”, Asociația Macedonenilor din România, Uniunea Democrată Maghiară din România, Uniunea Polonezilor din România, Partida Romilor „Pro Europa”, Comunitatea Rușilor Lipoveni din România, Uniunea Culturală a Rutenilor din România, Uniunea Sârbilor din România, Uniunea Democrată Turcă din România și Uniunea Ucrainenilor din România. Acest proiect a demonstrat că sportul poate fi un mijloc eficient de promovare a diversității și de combatere a discriminării, xenofobiei, discursului împotriva urii, precum și de valorizare a diversității etnice și culturale prin cunoaștere reciprocă și colaborare între comunități, având un impact pozitiv asupra relațiilor interetnice din România.

Relații Interetnice în Transilvania/Interethnic Relations in Transylvania. Departamentul pentru Relații Interetnice, în colaborare cu Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu, a organizat la Sibiu, în perioada 17-20 octombrie, conferința internațională Relații Interetnice în Transilvania (Interethnic Relations in Transylvania). Comunicările au cuprins teme privind minoritățile naționale și importanța lor istorică de-a lungul evului mediu cu reminiscențele lor din prezent și modul în care aceste relații se reflectă în patrimoniul cultural european existent. Conferința a inclus prezentări individuale grupate pe mai multe secțiuni și a reunit la Sibiu specialiști în istorie, istoria artei și arheologie.

Festivalul Interetnic de Teatru, ediția a XI-a — Satu Mare. Bienala de Teatru Interetnic (ediția a XI-ea) s-a desfășurat în perioada 13-25 noiembrie la Satu Mare. Proiectul a celebrat arta teatrală în limbile minorităților din România și a oferit un spațiu intercultural de întâlnire, de regăsire, de împărtășire a ideilor creative, pentru trupe de actori, scenografi, regizori ai teatrelor în limbile minorităților naționale. Proiectul organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice în parteneriat cu Fundația Proscenium a fost menit să susțină dialogul dintre minoritățile naționale și populația majoritară, o societate deschisă bazată pe diversitate și interculturalitate. Participanții festivalului au fost: Teatrul Tomcsa Sándor din Odorheiu Secuiesc, Compania de Teatru Aradi Kamaraszínház, Teatrul Național Radu Stanca din Sibiu, Teatrul German de Stat Timișoara, Teatrul Maghiar de Stat Timișoara, Teatrul de Nord Satu Mare, Teatrul Tamási Áron din Sfântu Gheorghe, Teatrul Evreiesc de Stat din București, Teatrul Csiki Játékszin din Miercurea Ciuc, Teatrul Maghiar de Stat Cluj-Napoca, Teatrul Național Târgu Mureș, Compania Tompa Miklós, Teatrul Szigligeti, Oradea însumând 600 de artiști care au jucat în fața a aproape 5.000 de spectatori.

Târgul de Carte Gaudeamus Radio România (4-8 decembrie 2024). Departamentul pentru Relații Interetnice a asigurat pentru organizațiile minorităților naționale membre ale Consiliului Minorităților Naționale, un Stand al Diversității Etnice. La stand au participat reprezentanții următoarelor minorități naționale: armeană, bulgară, croată, elenă, evreiască, italiană, macedoneană, poloneză, romă, a lușilor lipoveni, ruteană, sârbă, ucraineană și tătară, aducând în prim-plan noutăți editoriale și o bogată paletă de evenimente culturale și tradiții proprii. Departamentul pentru Relații Interetnice a desfășurat în cadrul târgului de carte evenimentul intitulat „Andreanum 800 de ani — lege și constituție la sașii transilvăneni”. Cartea, semnată de autori pasionați de istoria Transilvaniei, explorează 800 de ani de tradiție juridică și constituțională în rândul sașilor transilvăneni, oferind o perspectivă asupra evoluției legilor și normelor care au guvernat comunitățile acestora de-a lungul timpului. Vizitatorii târgului au avut ocazia să descopere o mare diversitate de publicații — de la literatură, istorie și albume de artă, la lucrări care reflectă obiceiurile, limba și patrimoniul minorităților naționale. Prezența minorităților naționale la stand a demonstrat, o dată în plus, că identitatea culturală a fiecărei comunități este valoroasă și îmbogățește patrimoniul cultural național, iar noutățile editoriale prezentate au fost o punte către înțelegerea și aprecierea diversității.

Imaginea turcilor și tătarilor în arta modernă românească (în limbile română, engleză, tătară și turcă). Albumul reeditat în anul 2024 în cele patru limbi pune în valoare moștenirea istorică și culturală a minorității turce și tătare reflectată în arta modernă românească. Artiști selectați: Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Alexandru Satmary, Camil Ressu, Ștefan Popescu, Iosif Iser, Jean Alexandru Steriadi, Nicolae Dărăscu, Nicolae Tonitza, Ștefan Dimitrescu, Rodica Maniu Mutzner, Constantin Artachino (pictură).

Ziua Minorităților Naționale. Departamentul pentru Relații Interetnice în colaborare cu Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București au sărbătorit Ziua minorităților naționale printr-un eveniment cultural la care au participat minoritățile naționale din România. Tot cu această ocazie, a fost vernisată expoziția de artă fotografică intitulată Comunitate. Multiculturalitate. Dezvoltare.

Proiecte realizate de DRI în parteneriat cu alte instituții:

Festivalul Internațional de Teatru TES FEST. Festivalul Internațional de Teatru TES FEST a devenit un eveniment cultural de prestigiu, organizat de Teatrul Evreiesc de Stat din București, în

parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice, dedicate, în același timp, celebrării și promovării limbii și culturii idiș. În perioada 28 — 31 mai 2024, s-a desfășurat cea de a IX-a ediție a festivalului, reunind trupe de teatru profesioniste din Statele Unite și din Israel, precum și formații și interpreți de muzică klezmer. Programul a inclus concerte, spectacole de teatru, proiecții de filme documentare și premiere, evidențiind diversitatea și bogăția tradițiilor evreiești. Festivalul Internațional de Teatru TES FEST s-a adresat publicului larg și și-a propus să faciliteze cunoașterea, înțelegerea și apropierea între culturi, prin intermediul expresiilor artistice specifice. Prin organizarea TES FEST, Teatrul Evreiesc de Stat a urmărit să aducă în prim-plan specificul unic al culturii idiș, prezentând-o în contextul cultural actual, dar și să promoveze identitatea culturală, diversitatea și multiculturalitatea, celebrând totodată Ziua Limbii și Culturii Idiș, pe data de 30 mai.

TIFF promovează diversitatea. Festivalul Internațional de Film Transilvania, organizat de Asociația pentru Promovarea Filmului Românesc în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice, a inclus și în anul 2024 în programul său amplu, filme, concerte și activități menite să promoveze diversitatea culturală, sub sloganul „TIFF promovează diversitatea”. Secțiunea dedicată diversității culturale a beneficiat de sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României și a cuprins numeroase evenimente pe parcursul a zece zile. Obiective atinse: promovarea prin intermediul altei Cinematografice a diversității etnice, lingvistice, culturale și religioase; cultivarea bunei cunoașteri și înțelegeri între minoritățile naționale, precum și între majoritate și minoritățile naționale; folosirea artei cinematografice ca mijloc de promovare a unor atitudini de combatere a intoleranței pe criterii rasiale și etnice.

Tabăra Internațională de Artă plastică „INTER-ART” Aiud, ediția a 27-a, 10 — 23 august 2024. Artiștii participanți au reprezentat Albania, Armenia, Bulgaria, Danemarca, Etiopia, Georgia, Ghana, Mauritius, Serbia, Slovenia, Statele Unite ale Americii, iar lor li s-au alăturat și 10 artiști din România. Tabăra Internațională de Artă Plastică Inter-Art este o manifestare culturală care oferă oportunități de interacțiune și schimb de idei și bune practici între artiști minoritari și majoritari cu public interesat de creația artiștilor proveniți din diferite medii istorice și geografice.

Moștenire culturală și literară germană în spațiul sud-est-european/Deutsches literarisches und kulturelles Erbe im südosteuropäischen Raum. În perioada 7- 9 noiembrie 2024, Departamentul pentru Relații Interetnice a organizat în parteneriat cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte-Departamentul de Studii Anglo-Americane și Germanistice, simpozionul internațional Moștenire culturală și literară germană în spațiul sud-est-european. Manifestarea a avut un caracter internațional, cu participanți din Germania, Austria, Turcia, Slovenia. Tematic, referatele au cuprins o largă paletă de abordări, de la studii culturale și literare, la didactica limbii germane, lingvistică, teoria și practica traducerii. În cadrul simpozionului s-a organizat un Forum al tinerilor cercetători, unde tinerii cercetători respectiv doctoranzii au avut posibilitatea să prezinte aspecte din propria cercetarea doctorală, aceștia aparținând mai multor Școli doctorale de la universitățile din țară. În încheierea conferinței, au avut loc dezbateri relevante pentru germanistica din România privind metode și măsuri necesare în ceea ce privește scăderea competenței lingvistice, absenteismul, necesitatea de creare a unei rețele inter-universitare pentru soluționarea unor probleme și de dezvoltarea de proiecte comune.

Discuția secretă — festival al literaturilor din România. Discuția secretă — festival al literaturilor din România este un proiect realizat de Departamentul pentru Relații Interetnice în parteneriat cu Grupul pentru Management și Mediere Culturală, la Cluj, în perioada 7-10 noiembrie 2024. Scopul proiectului a fost promovarea folosirii limbilor minoritare în scrierile

operelor unor scriitori aparținând minorităților etnice și naționale din România. Realizarea unui festival literar, cu un program interesant și variat, trecând dincolo de limitele literaturii, fuzionând în termeni lirici cu arta contemporană, cu arta teatrală, cu filmul și cu muzica. În cadrul ediției din anul 2024 au participat 36 de invitați: scriitori (poeți, prozatori, critici și teoreticieni literari), din mai multe spații lingvistice/literare distincte: literatura română și literatura maghiară din Transilvania, literatura germanilor din România, fotografi, muzicieni, traducători, universitari.

SoNoRo Open House — promovează diversitatea prin inspirație. Realizat în perioada 12 — 17 noiembrie 2024, la Cluj, în parteneriat cu Asociația Sonoro, evenimentul a avut următoarele obiective: susținerea de concerte de muzică de cameră, care să promoveze diversitatea culturală, reunind artiști din diferite comunități etnice pentru a încuraja dialogul și înțelegerea reciprocă; dezvoltarea unor programe educaționale care utilizează muzica ca un instrument pentru a promova toleranța și înțelegerea interetnică; facilitarea colaborărilor între artiști din diverse etnii și culturi, atât la nivel local, cât și internațional, pentru a crea evenimente care reflectă și promovează diversitatea; lansarea de campanii de sensibilizare publică, utilizând arta fotografiei, pentru a schimba atitudinile negative și a combate stereotipurile etnice, în special în rândul tinerilor. În cadrul acestor programe au fost interpretate lucrări aparținând compozitorilor de etnie maghiară (Béla Bartók), romă (melodii lăutărești din repertoriul de muzică clasică) sau evreiască (precum piese din folclorul idiș, adunate de Max Eisikovits), pentru a evidenția importanța moștenirii culturale a acestora.